

หน่วยเสียงของภาษา เชียงใหม่

ของ

นาง เบ็ญจวรรณ สุนทรากุล

006897

วิทยานิพนธ์นี้

เป็นส่วนประกอบการศึกษาคำระยะ เบ็บบปริณูตามหาบัญญัติ

ของคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนกภาษาไทย

พ.ศ. ๒๕๐๕

I16068533

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ออนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย –
ฉบับนี้เป็นส่วนประกอบการศึกษาความระ เป็นแบบปริญญามหาบัณฑิต

.....

คณบดีคณะอักษรศาสตร์

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

- ประธานกรรมการ
- กรรมการ
- กรรมการ
- กรรมการ
- กรรมการ

วันที่ เดือน พ.ศ.

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้กล่าวถึงหน่วยเสียงของภาษาเชียงใหม่ ซึ่งมีอยู่ ๓ ชนิด คือ หน่วยเสียงพยัญชนะ หน่วยเสียงสระ และหน่วยเสียงวรรณยุกต์, ได้กล่าววิเคราะห์เอืบคถึงตำแหน่งของหน่วยเสียงพยัญชนะและสระเหล่านั้น และกล่าวถึงหน่วยเสียงวรรณยุกต์แต่ละเสียง ซึ่งประกอบหน่วยเสียงพยัญชนะและสระ (ที่กล่าวแล้ว) เป็นพยางค์ นอกจากนั้นแล้วยังได้เปรียบเทียบหน่วยเสียงของภาษาเชียงใหม่กับหน่วยเสียงของภาษาไทยกลางด้วย

ในภาคผนวกมีเรื่อง เปรียบเทียบตัวอักษรที่ใช้ในวิทยานิพนธ์นี้กับอักษรไทยกลาง และอักษรไทยเหนือ มีบัญชีคำภาษาเชียงใหม่พร้อมด้วยการเปรียบเทียบเสียงของคำเชียงใหม่กับคำกรุงเทพฯ มีประโยคภาษาเชียงใหม่ (ประโยคภาษาพูด) และเปรียบเทียบความหมายของคำเชียงใหม่และคำไทยกลางที่มีอยู่ในประโยคนั้น ๆ ฉะนั้นในวิทยานิพนธ์นี้จึงมีแค่ประโยคที่มีคำที่มีความหมายเหมือนกัน แต่ในภาษาเชียงใหม่มีความหมายกว้างกว่าหรือแคบกว่าความหมายที่ใช้ในภาษากรุงเทพฯ และประโยคที่มีคำที่มีความหมายเดียวกันแต่คำเชียงใหม่และคำกรุงเทพฯ เป็นคำคนละคำ นอกจากที่กล่าวแล้วยังมีบทสนทนาของผู้ออกภาษา และมีบทความเรื่อง ประวัติงานกรรมของจังหวัดเชียงใหม่ด้วย

คำนำ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นเรื่องหน่วยเสียงของภาษา เชียงใหม่ ซึ่ง เป็นภาษาถิ่นทางเหนือของประเทศไทย โดยปรกติแล้วภาษาถิ่นมักจะผิดเพี้ยนกับภาษากลาง เพราะรักษาเสียง คำ และความหมายเดิมไว้ได้มากกว่าภาษากลาง ทั้งนี้เพราะคนถิ่นต่าง ๆ มีการติดต่อกับชนต่างชาติน้อยกว่า ด้วยเหตุนี้ เสียง คำ และความหมายจึงแตกต่างไปจากภาษากลางไม่มากนัก

ภาษา เชียงใหม่ซึ่งใช้ เป็นภาษาที่ใช้พูดกันอยู่ในจังหวัด เชียงใหม่นั้น ปรากฏตามประวัติศาสตร์ว่า เชียงใหม่เป็นถิ่นฐานย่านแรกแห่งหนึ่งที่ไทยมาตั้งบ้านเรือนอยู่ - เมื่ออพยพลงมาจากประเทศจีนตอนใต้ ฉะนั้นภาษา เชียงใหม่ บ่อมต้องมีเสียง คำ และความหมายเก่า ๆ อยู่เป็นจำนวนมาก การศึกษา ภาษา เชียงใหม่จึงทำให้ทราบเสียงและคำไทยเดิม ซึ่งจะเป็นแนวทางที่จะสืบสาวเสียงและคำไทยดั้งเดิม เมื่ออยู่ที่ตอนใต้ของประเทศจีนได้เป็นอย่างดี อีกประการหนึ่ง ปรากฏว่ามีคำไทยเป็นจำนวนมากที่เราไม่ทราบความหมายอันแท้จริง คำเหล่านี้บางก็อยู่ในหนังสือวรรณคดีต่าง ๆ บางก็เป็นคำในภาษาพูด ปัจจุบัน คำดังกล่าวนี้บางคำยังคงใช้กันอยู่ในภาษา เชียงใหม่ เมื่อได้ศึกษา ภาษา นี้แล้วก็ทำให้เข้าใจความหมายลึกซึ้งยิ่งขึ้น

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จเรียบร้อยลงด้วยความกรุณาของศาสตราจารย์
พระบาทสมเด็จพระมหาอมรินทรมหาราชและอาจารย์ฉัตรชัย วุฒาภิตย์ อาจารย์ที่ปรึกษาทั้งสอง
ท่านนี้ได้กรุณาแนะนำแนวทางให้ความเห็น และตรวจแก้วิทยานิพนธ์นี้ ข้าพเจ้า
รู้สึกซาบซึ้งในพระคุณนี้เป็นอย่างยิ่ง และขอขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ
นอกจากนั้น ในเรื่องเกี่ยวกับภาษาเชียงใหม่ ยังมีอาจารย์หลายท่านได้ให้
คำแนะนำ มีอาทิเช่น อาจารย์สุกิจ นิมมานเหมินทร์ เอกอัครราชทูตประจำ
ประเทศอินเดียในปัจจุบัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์อื่น นิมมานเหมินทร์ คณะบดี
คณะศิลปกรรมไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร และอาจารย์คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาจารย์ไกรศรี นิมานเหมินทร์ และศาสตราจารย์
ดร. ประเสริฐ ฅ นทร เลขาธิการมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ข้าพเจ้าขอ
ขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง

ผู้ที่จะเว้นกล่าวเสีมิได้อีกผู้หนึ่งคือ Mr. R.B.Jones อาจารย์
แห่งมหาวิทยาลัย คอร์แนล ซึ่งได้ให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือในตอนที่
ข้าพเจ้าขอแสดงความขอบคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

อนึ่ง เมื่อวิทยานิพนธ์เรื่องนี้จะเสร็จเรียบร้อย ดร. วิจิตร —
ภาณุพงศ์ ได้อ่านและได้ให้ความคิดเห็นบางประการด้วย.

สารบัญ

บทคัดย่อ.....	หน้า
คำนำ.....	ก
รายการแผนผังประกอบ.....	ข
บทที่	
๑. บทนำ.....	๑
จังหวัด เชียงใหม่.....	๑
วิธีการศึกษาภาษาและการหาข้อมูล.....	๔
ผู้ออกภาษา.....	๕
การใช้ตัวอักษรและ เครื่องหมาย.....	๕
การใช้ศัพท์ เฉพาะ.....	๑๐
๒. หน่วยเสียงพยัญชนะ.....	๑๑
หน่วยเสียง กัก.....	๑๑
หน่วยเสียง เสียดแทรก.....	๓๐
หน่วยเสียง นวตัก.....	๓๔
หน่วยเสียง ข้าง.....	๔๓
หน่วยเสียง กิ่งสระ.....	๔๔
หน่วยเสียงพยัญชนะประสม.....	๔๕
สรุปหน่วยเสียงพยัญชนะ.....	๕๐

หมวด ข. คำสนทนาของผู้บอกภาษาสองคน.....	๓๐๖
หมวด ง. บทความเรื่องประเพณีสงกรานต์.....	๓๑๕
บรรณานุกรม.....	๓๓๕

รายการแผนผังประกอบ

แผนผังที่	หน้า
๑. หน่วยเสียงพยัญชนะ.....	๕๐
๒. หน่วยเสียงพยัญชนะต้น.....	๕๑
๓. หน่วยเสียงพยัญชนะท้าย.....	๕๑
๔. หน่วยเสียงสระ.....	๕๒
๕. หน่วยเสียงวรรณยุกต์.....	๑๑๓